

EHEAROME2020

Комунике министара из Рима

A N E K S I

EUROPEAN
Higher Education Area

bologna
process

ITALIAN **BFUG** SECRETARIAT
2018-2020

Translated within the Erasmus+ project “[IN-GLOBAL Enhancing Knowledge of the EHEA and Global Dialogue](#)” in 2023.

The original version of the Rome Communiqué and its annexes are available on the website of the European Higher Education Area:

<https://ehea.info/page-ministerial-conference-rome-2020>

**Co-funded by
the European Union**

Funded by the European Union. Views and opinions expressed are however those of the author(s) only and do not necessarily reflect those of the European Union or the European Education and Culture Executive Agency (EACEA). Neither the European Union nor EACEA can be held responsible for them.

Саопштење о академској слободи

Академска слобода је незаобилазан аспект квалитетног учења, наставе и истраживања у високом образовању, као и демократије. Неопходан је услов да високошколске установе производе и преносе знање као јавно добро за добробит друштва. Оно гарантује академским радницима и студентима слободу мишљења и истраживања за унапређење знања кроз истраживање и отворену размену, као и слободу саопштавања резултата истраживања унутар и изван оквира академских институција и програма.

Академска слобода је посебно, фундаментално демократско право делом засновано на праву на образовање и дели елементе са слободом размишљања, мишљења и изражавања. Академска слобода мора да буде уоквирена ригорозним научним и професионалним стандардима, поштовањем права других, етичким понашањем и свешћу о утицају истраживања на људе и њихову околину. То је кључно за унапређење стандарда академских дисциплина и области истраживања. Као таква, академска слобода штити не само индивидуалну ученост и изражавање, већ и слободно функционисање академских институција у демократским друштвима. Институционална аутономија је конститутивна за академску слободу.

Академска слобода означава слободу академске заједнице - укључујући академско особље и студенте - у погледу истраживања, наставе и учења и, шире гледано, преношења резултата истраживања и наставе како унутар тако и изван сектора високог образовања. У суштини, концепт обезбеђује да се академска заједница може ангажовати у истраживању, подучавању, учењу и комуникацији у друштву без страха од одмазде.

Академска слобода је такође суштински елемент демократије. Друштва не могу бити истински демократска без поштовања академске слободе и институционалне аутономије. Истовремено, фундаменталне вредности ЕХЕА не могу се могу у потпуности остварити само у демократским друштвима. Академска слобода је слична слободи изражавања и истовремено је заснована на стандардима академских дисциплина и представља услов за оспоравање ових стандарда на основу резултата истраживања.

Концепт, иако наизглед једноставан, у стварности је веома сложен и уско је повезан са другим фундаменталним вредностима као што су институционална аутономија и јавна одговорност за високо образовање. Академска слобода је универзална вредност укорењена у потрази за знањем и истином. Њена основна начела не могу се другачије разумети и тумачити у различитим националним контекстима или врстама високошколских установа. Али академска слобода није апсолутна вредност, а њено остваривање обликују институције у којима радимо и друштва у којима живимо. Због тога су спектар понашања и границе истраживања које штити академска слобода често предмет дебате.

Академска слобода се може схватити као слобода учења, подучавања и истраживања, при чему свака од ових слобода подразумева слободу мишљења, преиспитивања и дељења идеја, како унутар тако и изван сектора високог образовања. Давање смисла и живота овим слободама у реалности академског окружења аутоматски отвара низ питања. Слобода подучавања може се конкретно остварити само у комбинацији са јавном и друштвеном одговорношћу и институционалном аутономијом. Јавни органи имају одговорност да обезбеде да се релевантни високошколски програми нуде грађанима, док

аутономне високошколске установе преузимају велику одговорност за истраживање које подржава програме и начин на који се програми предају. Академско особље такође има велику одговорност у постављању наставног плана и програма и компоненти програма те развоју метода наставе.

Управљање високим образовањем такође има утицај на слободу учења, подучавања и истраживања и требало би да буде организовано свесно на начин који поштује академску слободу. Различити модели управљања коегзистирају у Европи са академским особљем и студентима који су различито заступљени у управним телима и телима која доносе одлуке. Учешће у управним телима може фаворизовати наставне и истраживачке мисије установе и може одражавати циљ ширег друштвеног ангажовања. Без обзира на конкретан модел, академско особље и студенти треба да значајно учествују у процесима доношења одлука и имају право да изразе своје ставове о политици и приоритетима своје институције без страха од одмазде.

Вредности су међусобно повезане, а слобода подучавања такође поставља питање кога треба подучавати и стога је блиско повезана са слободом учења. Заузврат, ове вредности се односе на правичан приступ, са низом питања о критеријумима и условима за приступ високом образовању које треба решити кроз друштвени дијалог и административне процедуре.

Слично томе, такође треба поставити питања ко изводи наставу и истраживање, као и о врсти процеса доношења одлука о запошљавању и задржавању академског особља. Од суштинског је значаја обезбедити да академско особље уочи беневит сигурних услова за запошљавање како би могло да оствари академску слободу. Академско особље никада не би требало да трпи претње, отказе или друге санкције у вези са садржајем својих истраживања, наставе или исказаних професионалних ставова.

Слобода истраживања укључује право, у складу са професионалним стандардима дотичне дисциплине, да одреди: шта ће се (или неће) истраживати; како ће се истражити; ко ће истраживати, са ким и у које сврхе ће се истраживати; методе и начини којима ће се резултати истраживања ширити.

Ова питања се не могу решавати у вакууму. Одређивање истраживачких програма или дисциплина које се нуде на било којој институцији је сложено питање које укључује јавне власти и институције. Истраживање захтева финансирање - које може да дође из јавних и из приватних извора - и у многим случајевима такође захтева пажљиво разматрање етичких питања.

Иако је академска слобода суштинска за квалитетно високо образовање, то није вредност која се може аутоматски претпоставити. Уместо тога, интеракција различитих елемената и услова који обезбеђују да се академска слобода оствари треба да се конструише, редовно процењује, штити и унапређује.

Co-funded by
the European Union

This translation is co-funded by the European Union. Views and opinions expressed are however those of the author(s) only and do not necessarily reflect those of the European Union or the European Education and Culture Executive Agency (EACEA). Neither the European Union nor EACEA can be held responsible for them.

